

RELACION
PËR
PROJEKTLIGJIN
PËR
PRODHIMIN, TRANSPORTIMIN DHE TREGTIMIN E
BIOKARBURANTEVE DHE TË LËNDËVE TË TJERA DJEGËSE, TË
RINOVUESHME, PËR TRANSPORT

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË
SYNOHEN TË ARRIHEN

Ky projektligj ka objekt promovimin e prodhimit dhe të përdorimit të Burimeve të Energjisë së Rinovueshme për sektorin e Transportit, nëpërmjet përdorimit të biokarburanteve për zëvendësimin e një pjese të nënprodukteve të naftës me lëndë djegëse jo fosile për motorët me djegie të brendshme. Në këtë kuadër, Shqipëria është e angazhuar në kuadër të Acquis të plotësojë Objektivin kombëtar për Energjinë e Rinovueshme, ku pjesa e biokarburanteve zë 10% të këtij objekti për konsum të burimeve të rinovueshme në nivel kombëtar me 38% në vitin 2020 krahasuar me vitin kur filloi detyrimi për MSA-në.

Ligji ka qëllim promovimin e kontributit në përmbushjen e angazhimeve për emisionet e gazeve që vijnë nga konsumi i hidrokarbureve në këtë sektor. Për Shqipërinë, transporti është kontribuesi më i madh i CO₂ dhe në përmasat e vendit, ndikon në ndryshimet klimatike. Ligji parashikon objektiva, afate kohore dhe role me përgjegjësi të përcaktuara qartë.

Qëllimi i ligjit është të krijohen politika nxitëse për kultivimin të bimëve energjetike në Shqipëri, për të mbrojtur mjedisin nëpërmjet respektimit të kriterëve të qëndrueshmërisë për prodhimin e biokarburanteve, biolëngjeve dhe biogazeve referuar parashikimeve në direktivën 2018/2001KE, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 11 Dhjetor 2018, “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme”, e cila shfuqizon direktivën 2009/28/KE, si dhe plotësimi i kërkesave të Direktivës 2009/30/EC për cilësinë e karburanteve në transport. Kërkesa për këtë iniciativë ligjore lidhet dhe me faktin se ligji ekzistues nr. 9876, datë 14.2.2008 “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport” është përpiluar në përputhje me Direktivën 2003/30, e cila është zëvendësuar me kërkesa të Direktivës 2018/2001KE. Për të arritur objektivat e sipërcituara është e nevojshme dhe vendosja e detyrimit ndaj operatoreve që të garantojnë furnizimin e tregut me sasi minimale vjetore me biokarburante.

Qëllimi i veçantë i këtij ligji është edhe ndërgjegjësimi i konsumatorëve për dobini që sjell në mjedis dhe në shëndetin e tyre, konsumi biokarburanteve në sektorin e transportit duke respektuar cilësinë e benzinës dhe të gazoilut gjatë shtimit të biokarburanteve në procesin e përpunimit dhe të përzierjes.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Miratimi i këtij projektligji nuk është i planifikuar në programin analitik të projektakteve të Këshillit të Ministrave për vitin 2022-2023.

Në fillim të vitit 2019 u ndërmor një iniciativë ligjore nga MIE dhe u dërgua në Këshillin e Ministrave projektligji “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”. Këshilli i Ministrave, në datë 3.7.2019 aprovoi me VKM, dërgimin e ligjit në Parlament. Draftligji, i përafuar pjesërisht me direktivën 2009/28/KE, e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 23 prill 2009, “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjisë së rinovueshme”, me arsyetimin se ligji ekzistues nr. 9876, datë 14.2.2008 është përpiluar në përputhje me Direktivën 2003/30 e cila është zëvendësuar me kërkesa të Direktivës 2009/28. Projektligji, i cili kaloi deri në fazën e diskutimeve dhe konsultimeve në Komisionet Parlamentare, u rikthye në MIE me arsyetimin për të reflektuar në gjetjet e reja të direktives 2018/2001KE, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 11 Dhjetor 2018, “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme”, e cila shfuqizon direktivën 2009/28/KE si dhe mundësinë e reflektimit në të disa sugjerimeve të bera nga të gjithë faktorët e interesit në procedurat për shqyrtimin dhe miratimin në Komisionet Parlamentare.

Nderkohe, ky variant i draft ligjit, krahas synimit për realizimin e përputhshmërisë me Direktivën me të fundit 2018/2001KE, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 11 Dhjetor 2018, “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme”, për atë që lidhet me biokarburantet për përdorim për transport si pjesë e energjisë nga burime të rinovueshme, ka marrë në konsideratë një pjesë të sugjerimeve dhe ndryshimeve që kanë ndodhur pas shqyrtimit që i bënte këtij në Komisionet Parlamentare.

III. PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME TË KËTIJ PROJEKTVENDIMI

Relacion shpjegues për projektligjin “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”

Ligji biokarburanteve i vitit 2008, i cili përfshin dispozita që synojnë mbështetjen e përdorimit të Burimeve të Energjisë së Rinovueshme në Transport nuk është zbatuar siç kërkohet (në ligj) vërtet në praktikë. Kjo për shkak se aktet nënligjore që duhej të dilnin për të mundësuar implementimin e këtij ligji nuk janë miratuar dhe për rrjedhojë objektivat e përcaktuara në të kanë qenë të pamundura për t'u realizuar. Nga ana tjetër edhe legjislacioni evropian në sektorin e burimeve të rinovueshme, ka pësuar disa here ndryshime.

Përparësia bazë e këtij projektligji është promovimi nëpërmjet politikave stimuluese, jo vetëm për prodhimin e biomasës në bujqësi, pasi është parashikuar përmbushja e kriterëve të qëndrueshmërisë, por edhe në teknologjinë e prodhim-përpunimit në mënyrë që në total të arrihet qëllimi i përcaktuar në Objektivin Kombëtar të konsumit të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë. Objektivat e vendosura në këtë projektakt janë të përshkallëzuara në mënyrë të tillë që edhe efektet ekonomike që shkakton zëvendësimi i një pjese të karburanteve në transport me biokarburante të jenë të pranueshme.

Gjithashtu, problematika lidhur me identifikimin dhe adoptimin e akteve nënligjore për qëndrueshmërinë, mënyrën e llogaritjes dhe llojin e informacionit që lidhet me prodhimin dhe përdorimin e biokarburanteve, si dhe monitorimin, të cilat janë parashikuar të realizohen me akte nënligjore, mbeten pikat më të rëndësishme në kuadër të angazhimeve që ka vendi ynë në dokumentin e Traktatit të Komunitetit të Energjisë si anëtare e këtij organizmi ndërkombëtar.

Nga ana tjetër pritet që të nxitet prodhimi i lëndëve të para për prodhimin e biokarburanteve duke zbatuar kriteret e qëndrueshmërisë, të cilat njohin si lëndë të para energjetike, së pari, mbetjet me origjinë bimore dhe ato urbane; së dyti, përdorimin e tokës, sipas kriterëve përkatëse, për prodhimin e produkteve si lëndë e parë energjetike sipas kufizimeve të përcaktuara në këtë ligj dhe së treti transferimin e tyre në vende të tjera me certifikatë të gjelbër.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Projektakti i propozuar është në përputhje më nenet 78 dhe 83, pika 1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Ky projekt akt synon përputhje të pjesshme me Direktivën me të fundit 2018/2001KE, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 11 Dhjetor 2018, “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme”, për atë që lidhet me biokarburantet për përdorim për transport si

pjesë e energjisë nga burime të rinovueshme, pasi direktiva në fjale përfshin një game të gjere aktivitetesh, për një pjesë të cilës në Shqipëri është një kuadër i vecante ligjor e nënligjor për promovimin dhe përdorimin e burimeve të rinovueshme në shumë sektorë të tjerë.

Ky projekt akt shfuqizon ligjin nr. 9876, 14.2.2008 “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME *ACQUIS COMMUNAUTAIRE*

Ky projekt akt përafuron Direktivën 2018/2001KE “Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme”, për atë që lidhet me biokarburantet për përdorim për transport si pjesë e energjisë nga burime të rinovueshme.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Projekt akti është i ndarë në 3 krerë dhe përmban 20 nene, me përmbajtje si vijon:

Në **Nenin 1** “Qëllimi” i Projektaktit, përmbahen shpjegimet atë çfarë synon të arrijë ky kuadër ligjor. Si qëllim kryesor është promovimi dhe përdorimi i burimeve të rinovueshme të energjisë në sektorin e transportit.

Nëpërmjet **Nenit 2** “Fusha e zbatimit” Ky ligj zbatohet në veprimtaritë e prodhimit të biokarburanteve nëpërmjet lëndëve të para djegëse, të rinovueshme, të cilat, në formë të pastër ose të përzier, në përqindje të caktuar me nënprodukte të tjera të përpunuara të naftës bruto, përdoren në sektorin e transportit për motorë me djegie të brendshme.

Ky ligj zbatohet në veprimtarinë e përdorimit të biokarburanteve në sektorin e transportit kombëtar, kur biodiezeli dhe bioetanolit janë në përputhje me standardet evropiane, të përshtatura si standarde kombëtare nga organi kombëtar i standardizimit ose me standardet e tjera të barasvlershme me to.

Biokarburantet duhet të plotësojnë kriteret e qëndrueshmërisë në përputhje me nenin 9 të këtij ligji.

Në **Nenin 3** jepen “Përkufizime” të produkteve dhe karakteristikave që ato kanë, etj.

Në **Nenin 4** si “Objektivat kombëtare” janë 6 drejtime: (a) përcaktimi i sasise minimale vjetore në treg e biokarburanteve dhe e lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport; (b) nxitja e prodhimit dhe e përdorimit të

biokarburanteve dhe e lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, që plotësojnë kriteret e qëndrueshmërisë, të shprehur në përqindje; (c)garantimi i efektshmërisë optimale të punës së motorit; (ç) kontributi në mbrojtjen e mjedisit dhe mbrojtjen e shëndetit; (d) zhvillimi i qëndrueshëm i sektorëve të bujqësisë si stimul për zhvillimin rural dhe nxitje të punësimit duke respektuar kriterin e qëndrueshmërisë; (dh) ulja e sasisë së emetimeve të ndotësve në ajër dhe të emetimeve të gazeve me efekt serrë, të çliruara nga veprimtaritë në sektorin e transportit.

Gjithashtu është marrë parasysh që kontributi nga biokarburantet e prodhuara nga mbeturina, mbetje, materiale celulozike joushqimore dhe materialet linjo-celulozike, konsiderohet të jetë dyfishi i asaj të prodhuar nga biokarburantet e tjera.

Neni 5 përcakton llojin e licencimit e këtyre veprimtarive si kategori VIII.1.A të shtojcës së ligjit për licencat, si dhe monitorimin e kësaj veprimtarie.

Neni 6 trajton çështjet që lidhen me mënyrën e funksionimit të impianteve të prodhimit dhe përzierjes së biokarburanteve dhe/ose të lëndëve të tjera të rinovueshme për transport, duke u përqendruar në kërkesën për licencim në aktivitetin e prodhimit të biokarburanteve dhe përzierjes së tyre. Lloji i të dhënave, forma dhe afatet e dërgimit të tyre nga impiantet për prodhimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport përcaktohen nga ministria përgjegjëse për hidrokarburet.

Neni 7 përcakton mënyrën e përgatitjes për tregtim të biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse të rinovueshme. Biokarburantet dhe lëndët e tjera djegëse, të rinovueshme, mund të ruhen, magazinohen, transportohen dhe të tregtohen vetëm kur përmbushin standardet teknike në përputhje me pikën 5, të nenit 6, dhe përcaktimet e shkronjës “a”, të pikës 1, të nenit 4, të ligjit, të cilat realizohen në depozita ose impiante magazinimi dhe transportimi të përshtatshme për këto lloj produktesh.

Neni 8 përcakton organizimin e tregut të biokarburanteve dhe lëndëve të tjera djegëse të rinovueshme, e cila përcakton se veprimtaritë e importimit, të eksportimit dhe të tregtimit të biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, në formë të pastër ose në formë përzierje me nënprodukte të përpunimit të naftës bruto, realizohen nga njësitë e prodhimit të biokarburanteve ose të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport dhe nga rafineritë e naftës të pajisura me leje koncesioni. Shoqëritë e pajisura me "Licence" për tregtimin me shumicë të nënprodukteve të naftës kanë të drejtë të tregtojnë nënprodukte të naftës me përzierje biokarburantesh, si dhe të realizojnë përzierje, pasi të jenë të pajisur me “Leje për përzierje”. Shoqëritë e tregtimit me pakicë të nënprodukteve të naftës, të pajisura me "licence të tregtimit me pakice", sipas dispozitave ligjore në fuqi, kanë të drejtë të shesin me pakicë biokarburante në formë të përzier me nënprodukte të përpunimit të naftës bruto, duke zbatuar standardet shtetërore dhe dispozitat e këtij ligji.

Neni 9 përcakton kriteret e qëndrueshmërisë së biokarburanteve në përputhje me Direktivën 2018/2001KE.

Neni 10 përcakton mënyrën e verifikimit të Kritereve të Qëndrueshmërisë së Biokarburanteve të detyrueshme për operatorët ekonomikë

a) të lejojnë që sasi të lëndëve të para ose biokarburante me karakteristika të ndryshme qëndrueshmërie të përzihen;

b) të informojnë mbi karakteristikat e qëndrueshmërisë dhe mbi volumet e përzierjeve të përmendura në pikën a) dhe t'i mbajnë ato të pandryshuara.

c) të sigurojnë që përzierja të ketë të njëjtat karakteristika të qëndrueshmërisë, ne të njëjtat sasi me shume e gjitha lëndëve që i janë shtuar përzierjes.

Neni 11 përcakton se zbatimi i Kritereve të Qëndrueshmërisë së Biokarburanteve do të fillojë nga data 1 Janar 2024 e në vazhdim.

Neni 12 përcakton mënyrën e përlllogaritjes për përcaktimin e sasisë vjetore minimale të konsumit të biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme.

Neni 13 përcakton procedurat bazë të lëshimit të “Licences së Prodhimit” dhe “Licences së Përzierjes”.

Neni 14 përcakton se Organi shtetëror i specializuar për kontrollin e veprimtarisë të ushtruar nga personat juridikë në përputhje me dispozitat këtij ligji është Inspektorati Shtetëror Përgjegjës, që funksionon dhe është në varësi të ministrit përgjegjës për hidrokarburet.

Neni 15 përcakton se tregtimi i biokarburanteve për një periudhë prej 10 vjetesh nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji të jete i përjashtuar nga regjimi fiskal në Republikën e Shqipërisë vetëm për sasine të biokarburanteve të pastra (100% bio dhe jo për pjesën e nënproduktet respektive të prodhuar nga përpunimi i naftës bruto), të cilat kenan kushtet e qëndrueshmërisë dhe njëkohësisht përfaqshihen në detyrimin e përcaktuar nga Urdhri i Ministrisë sipas nenit 12. Masat fiskale mbështetëse apo stimuj të tjerë financiarë janë të nevojshme për arritjen e objektivave të përcaktuara në këtë ligj.

Neni 16 përcakton rastet e kundërvajtjeve administrative dhe mënyrat dhe masat e dënimit të tyre.

Neni 17 ngarkon Këshillin e Ministrave, ministrinë përgjegjëse për hidrokarburet, si dhe ministrinë përgjegjëse për mjedisin që brenda afateve të caktuara nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të nxjerrin aktet përkatëse nënligjore në zbatim të këtij ligji.

Neni 18 përcakton një dispozitë kalimtare 12 mujore për licencimin e impianteve ekzistuese të prodhimit dhe/ ose përzierjes së biokarburanteve dhe lëndët e tjera djegëse, të rinovueshme, të cilat operojnë aktualisht në treg.

Neni 19 shfuqizon ligjin aktual nr. 9876, datë 14.02.2008 “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”.

Neni 20 thekson se ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E AKTIT

Për zbatimin e projektaktit ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, dhe Ministria e Turizmit dhe Mjedisit.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Projektakti është hartuar nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë si dhe institucionet në varësi të saj.

Ky projektakt do të dërgohet për mendim në Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit, Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, pranë Ministrit të Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes, në Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe Ministrinë e Drejtësisë.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Me qëllim arritjen e Objektivit Kombëtar të konsumit të BER prej 38% në vitin 2020 është i domosdoshëm konsumimi në territorin e Shqipërisë të sasisë prej 10% në volum të karburanteve të lëndëve djegëse të rinovueshme (FAME) si Burime të Energjisë të Rinovueshme në sektorin e Transporteve. Sipas nenit 15 të rishikuar të këtij projektligji, trajtimi fiskal i prodhimit dhe tregtimit të biokarburanteve bëhet sipas legjislacionit doganor dhe tatimor në fuqi dhe në këtë fazë është e pamundur të llogariten efektet financiare nga mospagimi i këtyre taksave.

**ZËVENDËSKRYEMINISTËR
DHE
MINISTËR I INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË**

BELINDA BALLUKU